

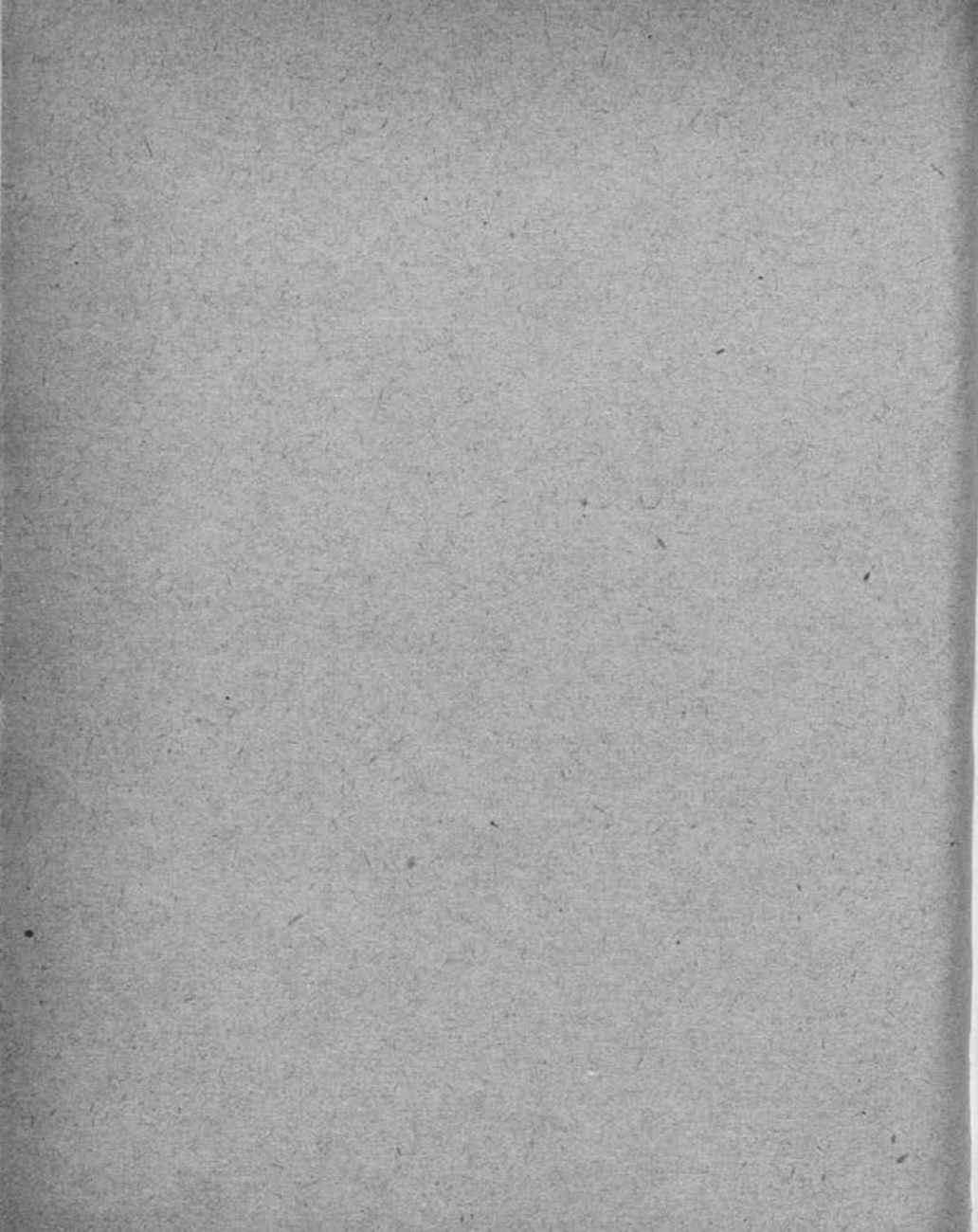
GLEDALIŠKI LIST

Narodnega gledališča v Ljubljani

1942-XX--43-XXI

DRAMA

2 EDVARD GREGORIN:
OČE NAŠ...

GLEDALIŠKI LIST

NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI

1942-XX./43-XXI.

DRAMA

Štev. 2

EDVARD GREGORIN:

OČE NAŠ...

PREMIERA 7. OKTOBRA 1942-XXI

Edvard Gregorin:

Videl sem božji svet...

(Nekaj misli k zgodbam, ki so napisane na podlagi očenaša.)

G. urednik me je naprosil, naj napišem kaj o režiji, pripravah in drugo. Zdi se mi pa, da je prav, če pogledamo predvsem to, kar daje podobam njih pravi smisel in pomen.

Pokazali Vam bomo sedem podob iz življenja. Kje so se dogodki teh podob vršili in kdaj, ne vemo, vemo pa, da so njih zgodbe bile in so na sporedu velikega odra sveta.

Sedem je teh zgodb, in sedem je prošenj v očenašu. Zgoščene so na kraj in čas. Vsaka podoba je celota zase. Vse skupaj pa so eno: razlaga očenaša — Gospodove molitve, za vsako uro in letni čas — v odrski obliki.

Knjiga je razdeljena na dva dela. Prvi del obsega prvo, drugo in tretjo podobo; drugi del četrto, peto, šesto in sedmo podobo. Vsem pa je skupen uvod.

Uvod, ki sega časovno v dobo Učnikovnega življenja, ima naslov: »*Vi torej takole molite.*«

Ljudem, ki živijo v dolini stiske in bolečine, je hudo in vsak si želi, da bi se rešil hudega in da bi mu bilo dobro. Kje je izhod? V čem je rešitev?

Prišel pa je nekdo skozi dolino, jim povedal za pot, ter odšel. Kam je odšel? Prav je govoril, dobro nam je svetoval!

Zato ga iščejo in kličejo vso noč, dokler ga ne najdejo na gori, ki se dviga proti nebu vzhajajočega sonca...

Učenik na gori jim razodene skrivnost: Prosite v mojem imenu Gospoda te doline, ki velewa soncu, da vzhaja nad hudobnimi in dobrimi, polni vere in zaupanja — pomoči.

»Kako naj ga prosimo?«

»Kako naj ga kličemo?«

»Nauči nas moliti v tvojem imenu!«

In Učenik zajame vso stisko in bolečino teh ljudi in jo razdeli na sedem prošenj.

»Oče nas, kateri si v nebesih...«

In iz doline prihaja glas, ki kliče in kliče: »Učenik na gori! Ozri se po dolini, glej naša bivališča! Ti veš, kaj potrebujemo, da nam bo dobro. Pridi k nam, uči nas!«

Njegov odgovor se glasi: »Zato sem prišel in ostanem z vami vse dni do konca sveta.«

In hodi in potuje...

Kdo ga ne pozna? Če ne drugače, po njegovem imenu. Po njegovih delih, dejanjih, mislih in besedah, ki žive v knjigi njegove besede. In to je Znanec — beseda, ki je meso postala.

I. del, I. podoba: »Oče naš, kateri si v nebesih, posvečeno bodi tvoje ime.«

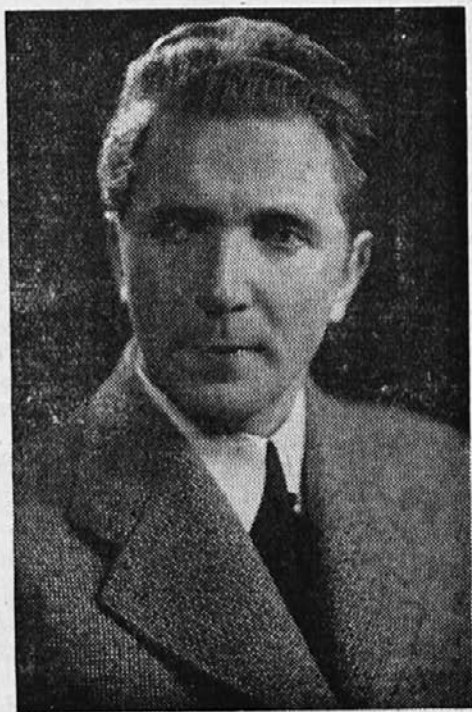
V prvi podobi, ki se godi dopoldne pred praznikom vnebohoda, v hiši na hribcu kraja trga, pride Znanec k ljudem, ki zapuščajo svojo hišo. Izseliti se morajo, ker jih je zvijačni Rudič, ki je zlorabil njih prepričanje in usmiljenje, pripravil do tega, da so jamčili s hišo, vrtom, njivami, travnikom, z vsem, kar so imeli, da je on dobil od posojilnice denar na posodo. Posodili so mu, da bi mladega človeka rešil, ter s tem dali čast božjemu imenu.

In njih znanec in prijatelj, ta sveti in učeni mož, ki jih je obiskoval z božjo besedo, jih obišče tudi v tej uri skrbi in bridkosti, ter jih potrdi v njih veri in prepričanju: »Bolečina, ki nas zadene

zaradi Boga, je božja zadeva. In Bog, ki vidi na skrivnem, nam bo povrnil.«

2. podoba: »*Pridi k nam tvoje kraljestvo . . .*«

V drugi podobi sedi Znanec za mizo v gostilni na deželi. Delavec, škric, učenost, obrt in trgovina — vse je zbrano tu, kjer

praznujejo žegnanje in je velika veselica. Vsi ti ljudje, ki so zbrani pod eno streho, hrepene po pravici. Vsi ti ljudje, od vseh vetrov in stanov, iščejo miru in ljubezni, iščejo — božjega kraljestva, ki je med njimi . . .

3. podoba: *Zgôdi se tvoja volja...*«

V tretji podobi pride Znanec, ko se znoči in zvoni vernim dušam, v cerkovenikovo hišo, ki je na gori poleg cerkve. Osmerim otrokom so odpeljali mater. Po rojstvu enajstega je namreč smrtno nevarno zbolela in morala je v bolnišnico.

Kaj bo z otroki, če bi umrla? Izgubili bi vse!

Zato vprašajo otroci, kaj misli prijatelj, ki hodi k njim in jim oznanja božjo besedo?

»Bodo ozdraveli? Ali umrli?«

Prijatelj molči. Nesreča je velika, udarec krut — a Bog molči. Zakaj mora tako biti? Mora biti! Zgôdi se!

II. del, 4. podoba: *»Daj nam danes naš vsakdanji kruh...«*

K otrokom, ki so lačni in ubogi, pride Znanec na sveti večer. Pozno je že, na polnoč gre, sosedom in drugi gredo k polnočnici, Jeračevi otroci pa so doma in sami: očeta še ni domov, matere ne, ki ga išče...

»Kdo si? Kaj hočeš? Čemu prihajaš?«

»Da bi vam dal kruh življenja.«

In dá jim knjigo božje besede, zakaj: »Človek ne živi samo od kruha, ampak od vsake besede, ki izhaja iz božjih ust!«

Stanko, šestnajstletni fant, sin Jerača, mojstra v tovarni na deželi, vrže knjigo za njim, ker od praznih besed človek ne more živeti. Lačni fant hoče kruha in potic, kakor hoče »stari«, da bi Bog, če je Bog, nasul z neba mane in ne snega.

In žena Martina zajoka, ko se mož obeši: »Otroci, še bomo lačni — ker Bog ne daje kruha dol iz nebes, ampak blagoslovi delo in drugo, da je človeku dobro in je zadovoljen.«

5. podoba: *Odpusti nam naše dolge, kakor tudi mi odpuščamo svojim dolžnikom...*«

V hišici zunaj vasi, zatrpi, ko se oglasi pepelnični zvon, ki naznanja čas posta in pokore — zapuščena Helena, mati nezakonkega otroka. Ženina Andreja pričakuje, ki ga ni. In ne samo, da ga ni, marveč, tisti, ki ji je bil najbližji, ji je prizadejal najhujše. Ne bo ga več: oženil se je v mestu, kamor je pred meseci odšel, z bogatejšo, čeprav starejšo.

Za ubogo Heleno ni tolažbe, ni rešitve, kakor samo smrt. Vzela bo življenje sebi in svojemu angelčku, ubogemu Andrejčku, ki je ostal brez očeta.

Njen znanec pa, ki je prišel mimo in slišal njen krik, vstopi in jo potolaži z besedami, ki so zapisane: »Če odpustite ljudem njih pogoške, bo tudi vaš nebeški Oče odpustil vaše grehe.«

In Helena, ki je bila grešnica, veliko dolguje Bogu, svojemu očetu in svoji materi, in veliko tudi ubogemu Mihi, ki jo je čakal in ljubil izmlada...

Zato: »Usmiljeni Bog, odpusti Andreju, odpusti...«

6. podoba: *Ne vpelji nas v skušnjava...*

Na veliki petek okrog tretje ure dobi obisk mladi bogoslovec. Rdeča nageljna padeta predenj skozi okno in ž njima ga objamejo spomini, ki v njem le s težavo ugašajo.

Marta, osmošolka na razpotju, je pritekla k njemu v sobo, da bi mu pogledala v oči, iz duše v dušo, iz srca v srce...

»Odloži ta jarem in pojdi, kot profesor ali zdravnik, gradbenik ali umetnik in pomagaj, samo ne v tem ovratniku!«

Zunaj greje sonce in diha pomlad in v sobi diha pomlad...

Skozi to pomlad pa pride mimo hiše nekdo, ki ga bogoslovec dobro pozna. Ni ga mimoidoči poklical, le pogledal ga je — in Janez se zbudi iz sanj...

»Dekle, tri bo ura!«

Dekle odide, rdeči nageljni pa ostanejo na mizi gruntarske hiše.

In tretjič prevzame bogoslovcu dušo, zdaj ne več skušnjava, zdaj le opomin: Uboga mati prosi vbogajme in odhaja rekoč: »Ostani v ljubezni, ki si mi jo skazal, zakaj mnogi so potrebni usmiljenja...«

In Janezove oči se ujamejo z očmi materine slike, ki je na steni: Mati, ki že počiva v Bogu, ga je namreč zaobljubila Kristusu...

V cerkvenem stolpu zaropoe raglja: tri je ura. Bog je umrl in umolknil.

In mladi fant, ki je stopil za klicem svoje duše in svoje ljube matere v bogoslovje, pade — na križpotju na kolena, obrnjen k

umirajočemu Pastirju, govoreč: »O Bog, ne umolkni, ne umolkni nikoli v meni!«

6., poslednja podoba, je zaključek vseh: »*Reši nas hudega...*«

Godi se v hribih, v prvem nadstropju velike kmetije, kjer išče zdravja bolni igralec, ki je prišel ob vid... Pomlad je in velika nedelja trka na okna. Zvonovi oznanjajo Gospodovo vstajenje in procesija gre iz cerkve.

In igralcu, človeku iz doline, ki je videl ta božji svet, v njem oslepel, in v slepoti spregledal, privre iz duše: »Čemu se rodimo, čemu trpimo, če ni resnice, ki diha iz te knjige — božje besede!«

In v poslednjem trenutku, ko ugaša njegovo življenje, zaprosi umirajoč: »Pomagaj mi, da ne umrjem, pomagaj, o Bog!«

Zaslišijo se glasovi ljudi, ki gredo v procesiji in takole molijo mimo:

*Oče naš, kateri si v nebesih...
reši nas hudega.*

*

Videli boste torej teh sedem podob ljudi iz doline, kako žive, trpe in, o Bog — umirajo.

Ni naš namen, da bi s tem koga učili, ali mu vsiljevali drugo misel. Mi Vam hočemo samo prikazati dogodke, ki so vzeti iz življenja.

Če bodo Vaša srca čutila z nami, in če Vam bomo govorili iz duše v dušo — bodo podobe same zaživele v svojem namenu.

Fr. L.:

Ob petdesetletnici

Ozrimo se tedaj samo na kratko na nekatere značilne dogodke naše Drame, dogode in zapiske, ki bi utegnili marsikoga zanimati.

Angažirano osebje takratnega »Dramatskega društva« je bilo v drami leta 1892/93.:

Režiser: Ig. Borštnik. — *Člani:* Ig. Borštnik, Borštnik-Zvonarjeva, Danilo (Cerar Anton), Danilova (Cerar Gustika), Lovšin Fran, Nigrinova Gizela, Perdan Fran, Polakova Marija, Slavčeva Marica, Sršen (Šušteršič Julij), Urbančič Zdravko, Verovšek Anton ml., Šturm ml.

Prvi gledališki lepak, ki je vabil v novo zgradbo, je bil tak:
Št. 1. DEŽELNO GLEDALIŠČE V LJUBLJANI Dr. p. 473.

V četrtek, dne 29. septembra 1892.

OTVORITVENA PREDSTAVA.

Dramatično društvo v Ljubljani otvori deželno gledališče.

Program:

Overtura iz Glinkove opere »Ruslan in Ljudmila«.

Prolog. Zložil Anton Funtek. Govori g. Ig. Borštnik. Alegorija.

VERONIKA DESENIŠKA.

Tragedija v petih dejanjih. Po Josipa Jurčiča izvirniku za gledališče predelal Ignacij Borštnik. Igro uprizori režiser g. Ig. Borštnik.

O s e b e:

Deseničar, graščak na Desenicah — g. Verovšek st.; Veronika, njegova hči — ga. Borštnik-Zvonarjeva; Teta Veroničina — ga. Danilova; Pater Tibucij — g. Perdan; Milan Vukašin, obubožan plemič — g. Borštnik; Soteščan, graščak v Soteski — g. Sršen, Herman, grof celjski — g. Verovšek ml.; Friderik celjski, njegov sin — g. Danilo; Strežaj Hermanov — g. Gecelj; Strežaj Friderikov — g. Karlič; Služkinja Veroničina — gdč. Slavčeva; Sel — g. Primožič; Predsednik sodišča — g. Lovšin; Zagovornik — gospod Orožen. — Vitezi. Sodniki. Strežaji. Priče. Narod. — Igra se vrši od leta 1422. do leta 1424. — Prvo dejanje na Desenicah, drugo, tretje in prva polovica četrtega dejanja na gradu Ostravcu; ostalo v Celju.

Kostumi od »Narodnega divadla« v Pragi in od deželnega gledališča v Zagrebu. — Dekoracije sta napravila I. Kautský & Rotomara. c. kr. dvorna gledališka slikarja na Dunju. Rekviziti od bratov Bittnerjev. Strojni del vodi strojni mojster g. V. Bittner.

Začetek točno ob 7. uri, konec ob 10. uri zvečer.

 Prosimo priti v slavnostni obleki.

Dramatično društvo.

Pri predstavi svira orkester slavnega domačega pešpolka
baron Kuhn št. 17.

Vstopnina:

Parterni sedež od I. do III. vrste 1 gld. 50 kr. — Parterni sedeži IV. do XI. vrste 1 gld. — Balkonski sedeži I. vrste 1 gld. — Balkonski sedeži II. in III. vrste 80 kr. — Parterna stojišča 70 kr. — Galerija, stojišča 20 kr. — Sedeži se dobijo v čitalniški trafiki, Šelenburgove ulice, in na večer predstave pri blagajni.

Blagajnica se odpre ob 6. uri zvečer.

(Nadaljevanje.)

Repertoar Drame

Drama bo v sezoni 1942/43 nudila svojim abonentom igre iz naslednjega repertoarnega načrta:

Italijanski avtorji: Alfieri: Filip; Goldoni: Mirandolina, Kavarница, Zdrava na vasi; Bracco: Popolna ljubezen; Pirandello: Šest oseb išče avtorja, Henrik IV., Kaj je resnica; Morselli: Belfagor; Chiarelli: Krinka in obraz; Alessi: Zadeva dr. Hirna; Ludovici: Kolo; Gherardi: Jesen; Meano: Večno mlada Saloma; Cataldo: Gospa je odpotovala; Viola: Skupno življenje; Betti: Gospodinja.

Slovenski avtorji: Linhart: Matiček se ženi, Županova Micka; Ogrinc: V Ljubljano jo dajmo; Cankar: Za narodov blagor; Medved: Stari in mladi; Jurčič: Deseti brat; Tavčar: Cvetje v jeseni; Milčinski: Volkašin, Kjer ljubezen, tam Bog; Gregorin: Oče naš...

Klasiki: Luchian: Timon, Petelin; Shakespeare: Hamlet, Zimska pravljica, Antonij in Kleopatra; Molière: Učene žene; Calderon: Sodnik Zalamejski.

Avtorji drugih narodov: Strindberg: Tovariši, Nevesta s krono; Nezval: Manon; O'Neil: Elektra v črnem; Thornton Wilder: Malo mesto; Salacrov: Človek kakor drugi; Ibsen: Gradbenik Solnes.

Poleg tega se bodo vprizarjale uspele igre iz prejšnjih sezon, in mladinske igre.

Lastnik in izdajatelj: Uprava Narodnega gledališča v Ljubljani. Predstavnik: Oton Zupančič. Urednik: Fr. Lipah. Za upravo: Ivan Jerman Tiskarna Makso Hrovatin. Vsi v Ljubljani.

Padre nostro ...

SETTE QUADRI DALLA VITA REALE DI EDOARDO GREGORIN.
REGISTA: E. GREGORIN

Oče naš ...

SEDEM PODOB IZ ŽIVLJENJA. — SPISAL EDVARD GREGORIN
Režiser: E. GREGORIN.

Parte I.

INTRODUZIONE:

Voi pregherete così ...

Il Maestro Gregorin
Valligiani } Brezigar, Košič
 Košuta, Podgoršek,
 Raztresen, Tomažič

Quadro I:

*Padre nostro che sei nei cieli,
sia santificato il nome Tuo!*

Il padre Raztresen
Lucia } suoi figli
Alessio, Isidoro } Levar
Il nonno * * *
La nonna Vl. Skrbinšek
L'esecutore della giustizia . . . Maria Vera
I suoi aiutanti M. Skrbinšek
Un mendicante Brezigar, Tomažič
Il conoscente Košič
 Gregorin

Quadro II:

Venga il regno Tuo!

Pietro l'impresario ed oste . . . P. Kovič
Gabriela sua moglie Gabrijelčič
Dott. Stefano, suo fratello, laure-
ato in legge Verdonik
Pietro l'operaio Nakerst
Šimen il possidente Potokar
Il suo figlio: Slavo e Špelica . . . * *
La moglie del possidente Starc
Angela Sancin
Il contadino Anže Benedičič
Il falegname papà Urh Bratina
Suo figlio Martino ed una ragazza . . . Blaž, J. Boltar

Il calzolaio Pietro Raztresen
Il bottegaio Pietro Podgoršek
Il dirigente scolastico Lipah
L'esattore capo Brezigar
Il signore, la signora e Žiži . . . Košuta, Kralj
 Tomažič, Simčič,
I gitanti: Bojan, Olga e Metka } Remec
La moglie del segantino licenziata
e sua figlia Rakar, *
Il conoscente Gregorin

Quadro III:

*sia fatta la volontà Tua si come in
cile così in terra!*

Mamma Anna Starc
Papa Tommaso, il segrestano . . . Vl. Skrbinšek
I loro figli: Cecilia Verdonik-
 Razberger, * *
Cirillo, Metod, Annetta, Tom-
masino * * *
Orsola, Marjetta, Lorenzo * * *
Il vicino Matteo Košič
Il signor parroco M. Skrbinšek
Il conoscente Gregorin

Parte II.

Quadro IV:

*Dacci oggi il nostro pane
quotidiano!*

Il capo fabbrica Jerač Benedičič
Sua moglie Martina Kralj

I loro figli: Stanislavo, Romano,
Tina Brezigar, * *
I figli del vicino: Paula, Giuseppe, Verdonik-
Franca, Floriano Razberger, * *
Il conoscente Gregorin

Quadro V:

*E rimettici i nostri debiti come noi
li rimettiamo ai nostri debitori!*

Elena e la sua creatura Ukmar-Boltar, *
Sua madre Maria Vera
La prima maschera Raztresen
La seconda maschera Košič
Michele Brezigar
Il conoscente Gregorin

Quadro VI:

e non indurci in tentazione!

Giovanni il seminalista Verdonik
Marta la studentessa Levar
L'uomo col bastone M. Skrbinšek
Una povera madre Kralj
Un ragazzo del vicinato dai cap-
peli d'oro * * *
Il conoscente Gregorin
Birricchino Košič

Quadro VII:

ma liberaci dal male!

Un attore Potokar
Il pastore Damiano Podgoršek
Il Signore Gregorin

L'azione si svolge: l'introduzione — sulla montagna al tramonto
del sole. Il I. quadro: il mattino. In una casa rustica sulla collina
presso la piazza dell'Ascensione. Il II. quadro: la sera di San
Pietro. In un'osteria di campagna. Il III. quadro: la sera di Ogni-
santi. In casa del sagrestano presso la chiesa sulla montagna. Il
IV. quadro: la notte di Natale tra le ore 23 e 24. In casa del capo
fabbrica. Il V. quadro: la notte delle ceneri tra le ore 22 e 23. In

una casetta fuori del paese. Il VI. quadro: venerdì santo tra le
ore 2 e 3. In casa di un possidente di campagna. Il VII. quadro:
La mattina di Pasqua. Al primo piano d'una fattoria in montagna.

La scenografia, sudiutare dall'autore, è stata attuata dal labo-
ratorio del Teatro sotto la guida dell'ing. Franz e del maestro
Skrušny.

I. del

UVOD:

Vi torej takole molite.

Učenik Gregorin
Ljudje iz doline } Brezigar, Košič
 Košuta, Podgoršek,
 Raztresen, Tomažič

1. podoba:

*Oče naš, kateri si v nebesih,
posvečeno bodi tvoje ime;*

Oče Raztresen
Njegovi otroci: Lucija } Levarjeva
Aleš, Izidor * * *
Stari oče Vl. Skrbinšek
Stara mati Maria Vera
Izvrševalec pravice M. Skrbinšek
Pomagača Brezigar, Tomažič
Ubogi Košič
Znanec Gregorin

2. podoba:

pridi k nam tvoje kraljestvo;

Podjetnik in gostilničar Peter . . . P. Kovič
Njegova žena Gabrijela Gabrijelčičeva
Njen brat, diplomiran pravnik dr.
Štefan Verdonik
Delavec Peter Nakerst
Gruntar Šimen Potokar
Njegova otroka: Slavo in Špelica . . . * *
Gruntarjeva žena Starčeva
Angela Sancinova
Kmet Anže Benedičič

Mizar oče Urh Bratina
Njegov sin Martin in neko dekle . . . Blaž, J. Boltarjeva
Čevljar Peter Raztresen
Štacunar Peter Podgoršek
Šolski upravitelj Lipah
Naddavkar Brezigar
Gospod, gospa in Žiži Košuta, Kraljeva, *
Izletniki: Bojan, Olga in Metka . . . Tomažič, Simčeva,
Žena odpuščenega žagarja in njena . . . Remčeva
hčerka Rakarjeva, *
Znanec Gregorin

3. podoba:

*zgodi se tvoja volja, kakor v nebesih,
tako na zemlji.*

Mati Ana Starčeva
Cerkovnik oče Tomaž Vl. Skrbinšek
Njuni otroci: Cecilija Verdonik-
 Razbergerjeva, * *
Ciril, Metod, Anica, Tomažek, . . . * * *
Urška, Marjetica, Lovrenc Košič
Sosed Matija M. Skrbinšek
Gospod župnik Gregorin
Znanec

II. del

4. podoba:

Daj nam danes naš vsakdanji kruh

Mojster v tovarni Jerač Benedičič
Njegova žena Martina Kraljeva

Njuni otroci: Stanko, Roman in
Tina Brezigar, * *
Sosedovi otroci: Pavla, Jože, Fran-
cka, Florijan Razbergerjeva, *
Znanec Gregorin

5. podoba:

*in odpusti nam naše dolge, kakor
tudi mi odpuščamo svojim
dolžnikom;*

Helena in njeno dete Ukmar-Boltarjeva, *
Njena mati Maria Vera
Prva maskara Raztresen
Druga maskara Košič
Miha Brezigar
Znanec Gregorin

6. podoba:

in ne vpelji nas v skušnjava;

Bogoslovec Janez Verdonik
Osmošolka Marta Levarjeva
Mož s palico M. Skrbinšek
Uboga mati Kraljeva
Zlatolasi sosedek * * *
Znanec Gregorin
Nepridiprav Košič

7. podoba:

temveč reši nas hudega.

Igralec Potokar
Pastir Damijan Podgoršek
Gospod Gregorin

Godi se: Uvod — Na gori ob sončnem vzhodu. 1. podoba:
Pred Vnebohodom dopoldne. V kmečki hiši na hribcu kraj trga.
2. podoba: Na praznik sv. Petra zvečer. V večji gostilni na deželi.
3. podoba: Na Vse svete pred nočjo. V cerkvenikovi hiši pri cerkvi
na gori. 4. podoba: V božični noči med enajsto in polnočjo. V
stanovanju tovarniškega mojstra na deželi. 5. podoba: V noči na
pepelnico med deseto in enajsto uro. V hišici zunaj vasi. 6. podoba:

Na veliki petek med drugo in tretjo uro. V gruntarski hiši na
vasi. 7. podoba: Na veliko nedeljo zjutraj. V prvem nadstropju
kmetije v hribih.

Sceno je po osnutkih avtorja izdelala gledališka slikarna pod
vodstvom ing. arh. Franza in mojstra Skrušnja.

Po prvem delu daljši odmor.

